

ΝΕΟ ΜΟΝΤΕΛΟ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΦΑΚΕΛΟΣ

Από τον άνθρωπο τροφосуλλέκτη στο κάθε χωριό και συσκευαστήριο

Ο αγροτικός κόσμος βρίσκεται ενώπιον μιας ευκαιρίας να επεκταθεί στην αλυσίδα αξίας και διανομής του πλούτου που παράγει σύμφωνα με άρθρο των Financial Times

ΤΟΥ ΠΕΤΡΟΥ ΓΚΟΓΚΟΥ
gogos@agronews.gr

Όταν ο πρωτόγονος άνθρωπος άφησε πίσω του την άγρια ζωή του κυνηγού τροφосуλλέκτη, βάζοντας τα θεμέλια του πολιτισμού όπως τον γνωρίζουμε σήμερα, επέβαλε ουσιαστικά την πρώτη επανάσταση της ιστορίας, εκείνη απέναντι στη φύση. Αδιαμφισβήτητα η Πρώτη Αγροτική ή Νεολιθική Επανάσταση υπήρξε απόρροια -όπως κάθε επανάσταση- μιας ανάγκης, την οποία οι ερευνητές αποδίδουν σε μια «αθώα» κλιματική αλλαγή από το «λιώσιμο» της εποχής των παγετώνων. Τότε ο άνθρωπος καλλιέργησε τη γη και εξημέρωσε ζώα, δημιουργώντας μια κοινωνία με διογκωμένο πρωτογενή τομέα.

Αφήνοντας στην άκρη πολιτικά φορτισμένες έννοιες, όπως είναι η σύγχρονη κλιματική αλλαγή και μαζί τις αντίστοιχες κοινωνικοπολιτι-

κές δράσεις που προϋποθέτουν, φαίνεται πως το οικονομικό οικοδομήμα της αγοράς σήμερα, διαμορφώνει έστω και σε ψυχολογικό ή μαρκετίστικο επίπεδο μια νέα ανάγκη: Τη βιωσιμότητα των αγροτικών εκμεταλλεύσεων με όρους περιβαλλοντικούς, αλλά και στεγνά οικονομικούς παράλληλα.

Δύο είναι οι προσεγγίσεις που αναπτύσσουν αυτήν την περίοδο ισχυρές οικονομίες με μεγάλο εκτόπισμα στο παγκόσμιο πολιτικό προσκήνιο και το διεθνές εμπόριο. Η μεν Ευρώπη ακολουθεί ένα συντηρητικό και «ρομαντικό»-με την έννοια της προκατάληψης απέναντι στην επισημονική πρόοδο- μονοπάτι. Φαίνεται πως οι βρυξέλλες αναζητούν στη στρατηγική «Από το Αγρόκτημα στο Πιάτο» την προσυθιμένη αξία μιας γεωργίας που προορίζεται για τα τραπέζια υψηλών εισοδημάτων. Οι δε Ηνωμένες Πολιτείες επιμένουν στο δρόμο της υψηλής παραγω-

γικότητας ποντάροντας σε νέες καλλιεργητικές πρακτικές και βελτιωμένα προϊόντα, μέσω εργαλείων όπως είναι το gene editing και άλλων που της έδωσαν προβάδισμα στα χρόνια της εκβιομηχανοποίησης της αγροτικής παραγωγής.

Οι περιπτώσεις αυτές μοιράζονται έναν κοινό παρονομαστή, τις επενδύσεις που καλούνται να κάνουν οι επιχειρηματίες αγρότες, σε εξοπλισμό, υπηρεσίες και εκπαίδευση για να καταφέρουν να ανταποκριθούν σε αυτή τη νέα ανάγκη. Καθώς αυτή η ανάγκη θα γίνεται με τη σειρά της ιστορία, ο αγροτικός κόσμος βρίσκεται ενώπιον μιας ευκαιρίας να επεκταθεί στην αλυσίδα αξίας και διανομής του πλούτου που παράγει, πλησιάζοντας πιο πολύ τον τελικό καταναλωτή.

Τουλάχιστον αυτό αντιλαμβάνεται η Αμερικανίδα αγρότισσα Ντόνα Κίλπατρικ σε άρθρο της στους Financial Times, η οποία κάνει λόγο για μια νέα Αγροτική Επανάσταση.

Μια νέα ανάγκη

Το οικονομικό οικοδομήμα της αγοράς σήμερα, διαμορφώνει έστω και σε ψυχολογικό ή μαρκετίστικο επίπεδο μια νέα ανάγκη: Τη βιωσιμότητα των αγροτικών εκμεταλλεύσεων με όρους περιβαλλοντικούς, αλλά και στεγνά οικονομικούς παράλληλα

Σύνθετος εξοπλισμός και υποδομή μεταποίησης

Το νέο μοντέλο παραγωγής μεταμορφώνει τις αγροτικές εκμεταλλεύσεις σε μικρές βιομηχανίες τροφίμων, ενισχύοντας τη θέση του παραγωγού στην αλυσίδα αξίας

ΤΟΥ ΠΕΤΡΟΥ ΓΚΟΓΚΟΥ
gogos@agronews.gr

Οι αγρότες καλούνται πλέον να επενδύσουν σε ακριβό εξοπλισμό και να συνειδητοποιήσουν τον τρόπο με τον οποίο θα επεξεργάζονται, θα τυποποιούν και θα επιβληθούν στην αλυσίδα διανομής των προϊόντων τους. Αν τώρα τα μέγιστα των εκμεταλλεύσεων δεν επιτρέπουν μεμονωμένα την επίτευξη μέρους ή του συνόλου των νέων στόχων, τότε ο συνεργατισμός και το συνεταιρίζεσθαι αποτελεί μονόδρομος.

Γράφοντας στους Financial Times, η αγρότισσα Ντόνα Κιλπάτρικ, που είναι επικεφαλής του ράντσου Χάιφερ στο Αρκάνσας των ΗΠΑ, περιγράφει το παραπάνω πλαίσιο ως την επόμενη ημέρα της αγροτικής παραγωγής. «Είναι πλέον προφανές ότι βρισκόμαστε στο κατώφλι μιας παγκόσμιας αγροτικής επανάστασης εμπνευσμένη από την λαϊκή σοφία και τεχνονομία των προπαπουδών μας, αλλά ενισχυμένη από τα σύγχρονα τεχνολογικά συστήματα και την προηγμένη τεχνολογία που έχουμε πλέον στα χέρια μας» υποστηρίζει η επικεφαλής μιας εκμετάλλευσης 4.856 στρεμμάτων που παράγει σχεδόν τα πάντα ενώ λειτουργεί παράλληλα ως εκπαιδευτικό κέντρο νεοεισερχόμενων αγροτών και κτηνοτρόφων στις ΗΠΑ.

«Φαίνεται πως στις μέρες μας οι περισσότερες πολιτικές ξεκινούν από το χωράφι. Την ίδια στιγμή η πανδημία έπαιξε καθοριστικό ρόλο στο να συνειδητοποιήσουν οι αγρότες λίγο καλύτερα την συμβολή τους στις εθνικές οικονομίες αλλά και να ανασκευάσουν οι καταναλωτές τις επιφανειακές εντυπώσεις που είχαν για τους αγρότες, όσο αυτοί ήταν από τους λίγους επαγγελματίες που συνέχισαν αδιάλειπτα να τροφοδοτούν με την παραγωγική τους δρα-

Προσδιορισμός εκ νέου του συστήματος παραγωγής

Αυτή η πανδημία έφερε μια νέα λογική για τον τρόπο με τον οποίο τρέφεται ο σύγχρονος άνθρωπος αλλά και την «πηγή» από την οποία προμηθεύεται το φαγητό του, υποστηρίζει η Ντόνα Κιλπάτρικ. «Πλέον μας ζητείται να επαναπροσδιορίσουμε τα συστήματα διατροφής μας» αναφέρει, για να καταλήξει: «Σε περιόδους κρίσης, οι καταναλωτές είναι οι μεγαλύτεροι σύμμαχοί μας. «Όμως καμία από αυτές τις αλλαγές δεν θα έχει σημασία εάν οι άνθρωποι δεν δεσμεύονται να μάθουν και να υποστηρίξουν τους αγρότες που δραστηριοποιούνται σχετικά κοντά τους. Αυτό θα μπορούσε να σημαίνει αγορά από έναν συνεταιρισμό, ψώνια σε αγορές αγροτών ή χρήση διαδικτυακών υπηρεσιών παράδοσης τροφίμων που προσφέρουν πλέον αρκετές εκμεταλλεύσεις των ΗΠΑ».

στηριότητα τον εγκλεισμένο κατά τ' άλλα κοινωνικοοικονομικό ιστό» ξεκαθαρίζει η Ντόνα Κιλπάτρικ για να καταλήξει στο συμπέρασμα πως όλα αυτά επιταχύνουν τη διαδικασία μετάλλαξης των όρων, των προϋποθέσεων και των στόχων της πρωτογενούς παραγωγής.

Αναγεννητική προσέγγιση σημαίνει απομάκρυνση από το βιομηχανικό μοντέλο

Μια αναγεννητική προσέγγιση της αγροτικής παραγωγής για την ίδια συνεπάγεται μια απομάκρυνση από το βιομηχανικό μοντέλο που ξεκίνησε να κορυφώνεται στα μισά του προηγούμενου αιώνα με τρόπο όμως που να επιτρέπει στους αγρότες να αντέχουν κρίσεις και να αναπτύσσουν οικονομικά βιώσιμα αγροτικά οικοσυστήματα.

«Οι αγρότες πρέπει να επενδύσουν σε ακριβό εξοπλισμό και να μάθουν πώς να επεξεργάζονται, να συσκευάζουν, να διανέμουν και να πωλούν τα προϊόντα τους. Ένα μικρό αγρόκτημα δεν μπορεί να τα κάνει όλα, γι' αυτό τα μοντέλα συνεργασίας είναι απαραίτητα για την επιτυχία. Αυτά άλλωστε επιτρέπουν στους αγρότες να επικεντρωθούν σε ό, τι κάνουν καλύτερα, ενώ επωφελούνται από την κοινοκτημοσύνη της γνώσης και των υπηρεσιών» λέει.

«Ένα παράδειγμα είναι ο συνεταιρισμός Grass Roots Farmers, μια μικρή εταιρεία κρέατος που αποτελείται από τοπικές εκμεταλλεύσεις για την παραγωγή κρέατος υψηλής ποιότητας από εκτατικό μοντέλο κτηνοτροφίας. Στη συνέχεια, η Grass Roots πωλεί το κρέας διαδικτυακά, απευθείας και με διαφάνεια στους καταναλωτές, παρέχοντας μια συνεπή αγορά για όλους τους συνεργάτες της. Οι απευθείας πωλήσεις προς τους καταναλωτές αυξήθηκαν κατά 400% κατά τη διάρκεια της πανδημίας» σημειώνει.

Ντόνα Κιλπάτρικ
Είναι πλέον προφανές ότι βρισκόμαστε στο κατώφλι μιας παγκόσμιας αγροτικής επανάστασης

Στην ατζέντα του USDA προβλέπεται πως η αμερικανική γεωργία θα καταφέρει να επιτύχει το στόχο αύξησης της παραγωγής κατά 40%, μειώνοντας έως το 2050 στο μισό το περιβαλλοντικό της αποτύπωμα.

Αγροτική παραγωγή για τις μάζες ή για την ελίτ;

Οι διαφορετικές αντιλήψεις αλλά και το χάσμα ως προς τις δυνατότητες και τον χαρακτήρα των αγροτικών εκμεταλλεύσεων στις δύο όχθες του Ατλαντικού, έχουν δώσει σχήμα σε δύο προσεγγίσεις για την πρωτογενή παραγωγή του μέλλοντος, αντίθετες σχετικά μεταξύ τους. Η Ευρώπη θα χρηματοδοτήσει τη διαφαινόμενη στροφή προς την πράσινη ανάπτυξη με τους στόχους για το 2030 να χρηματοδοτούνται από το σηματοδοτούμενο εκ της πανδημίας επερχόμενο Πολυετές Δημοσιονομικό Πλαίσιο. Αναπτύσσοντας την πολιτική Από το Αγρόκτημα στο Πιάτο, θέλει ως το 2030 να έχει πετύχει μεταξύ άλλων μείωση της χρήσης λιπασμάτων κατά 20% και προϊόντων φυτοπροστασίας και αντιβιοτικών κατά 50%, αλλά και μετατροπή του 25% των συνολικών καλλιεργούμενων εκτάσεων της ΕΕ σε βιολογικές καλλιέργειες, από 8% που είναι σήμερα. Με τα έως τώρα δεδομένα, η υλοποίηση των πολιτικών αυτών με την τρέχουσα μορφή τους, συνεπάγεται μια απότομη πτώση και μείωση της ευρωπαϊκής αγροτικής παραγωγής έως και 15%, σύμφωνα με εκτιμήσεις της δεξαμενής σκέψης Farm Europe.

Θα μπορούσε να παρατηρήσει κανείς, πως ενώ στην Ευρώπη προγραμματίζουν το μέλλον με γνώμονα ή με βιρίνα μια μάλλον ρομαντική αντίληψη της παραγωγικής υπαίθρου, στις ΗΠΑ προχωρούν με μεγαλύτερη δόση ρεαλισμού και με εμπιστοσύνη στις νέες τεχνολογικές προόδους.

Συγκεκριμένα, το υπουργείο Γεωργίας των ΗΠΑ (USDA) παρουσίασε μια συνεκτική ατζέντα, που βρέθηκε όμως στη σκιά των εξελίξεων της πανδημίας τον Φεβρουάριο, στην οποία με μοχλό την καινοτομία, προβλέπεται πως η αμερικανική γεωργία θα καταφέρει να επιτύχει το στόχο της αύξησης της παραγωγής κατά 40%, μειώνοντας παράλληλα το περιβαλλοντικό αποτύ-

πωμα της στο μισό έως το 2050. Βασικό συστατικό της «Ag Innovation Agenda» είναι η ανάπτυξη μιας αμερικανικής στρατηγικής για την καινοτομία που ευθυγραμμίζει και συγχρονίζει την έρευνα του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα. Η δεύτερη συνιστώσα είναι η ενσωμάτωση καινοτόμων τεχνολογιών και πρακτικών στα προγράμματα του USDA. Η τρίτη συνιστώσα είναι η διενέργεια αναθεώρησης των δεδομένων παραγωγικότητας.

Κάποια από τα σημεία αναφοράς περιέχουν:

- Προσπάθειες για περιορισμό της σπατάλης τροφίμων
- Ενίσχυση της δέσμευσης άνθρακα μέσω της υγείας του εδάφους και της δασοκομίας
- Αξιοποίηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας του γεωργικού τομέα για την οικονομία κ
- Αξιοποίηση καινοτόμων τεχνολογιών και πρακτικών για την επίτευξη καθαρής μείωσης του τρέχοντος αποτυπώματος άνθρακα του γεωργικού τομέα έως το 2050 χωρίς ρυθμιστική υπέρβαση
- Μείωση της απόβλητης θρεπτικής ουσίας κατά 30% σε εθνικό επίπεδο έως το 2050 από το εδαφος με τη χρήση καινοτόμων προϊόντων θρέψης
- Αύξηση της παραγωγής πρώτων υλών για βιοκαύσιμα, για να επιτευχθούν ρυθμοί ανάμειξης με συμβατικά καύσιμα που θα καλύψουν το 15% των καυσίμων μεταφοράς ως το 2030 και το 30% των καυσίμων μεταφοράς έως το 2050.
- «Γνωρίζουμε ότι έχουμε μια πρόκληση, να ανταποκριθούμε στις μελλοντικές απαιτήσεις σε τρόφιμα, ίνες, καύσιμα και ζωοτροφές με πεπερασμένους πόρους. Η Ατζέντα Καινοτομίας της Γεωργίας του USDA είναι η ευκαιρία μας να καθορίσουμε τον ρόλο της αμερικανικής γεωργίας για να ταίσομε όλους», δήλωσε ο υπουργός Perdue.

MONTELLA ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ

ΕΥΡΩΠΗ	ΗΠΑ
ΧΡΗΣΗ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΤΕΥΤΙΚΩΝ -50%	ΑΥΞΗΣΗ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΤΗΤΑΣ 40%
ΧΡΗΣΗ ΛΙΠΑΣΜΑΤΩΝ -20%	ΜΕΙΩΣΗ ΑΠΟΤΥΠΩΜΑΤΟΣ ΓΕΩΡΓΙΑΣ 50%
ΑΥΞΗΣΗ ΒΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΕΚΤΑΣΕΩΝ 25%	ΜΕΙΩΣΗ ΕΚΠΛΥΣΗΣ ΛΙΠΑΣΜΑΤΩΝ 30%
ΜΕΙΩΣΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ 15%	ΑΥΞΗΣΗ ΧΡΗΣΗΣ ΒΙΟΚΑΥΣΙΜΩΝ 30%

Νέες ισορροπίες στην αγορά αγροτικών προϊόντων

Αλλάζει η βάση του ανταγωνισμού ανάμεσα σε Ευρώπη και Αμερική

«Η Ευρώπη ξέχασε το αγρόκτημα στην πολιτική της «Από το Αγρόκτημα στο Πιάτο» σχολίασε ο υπουργός Γεωργίας των Ηνωμένων Πολιτειών Σόνι Περντιού, υποστηρίζοντας πως με την πολυδιαφημισμένη ατζέντα αυτή οι Βρυξέλλες βάζουν σε κίνδυνο τις προοπτικές των αγροτικών εκμεταλλεύσεων της ηπείρου.

Μιλώντας σε διαδικτυακό συνέδριο αναφορικά με τη δυναμική μιας διατλαντικής συνεργασίας, ο Αμερικανός υπουργός γεωργίας αναφέρθηκε στην αντίστοιχη πολιτική που θα εφαρμόσει η χώρα του, με την οποία, κατά τα λεγόμενά του, «η αγροτική παραγωγή θα αυξηθεί κατά 40%, όσο παράλληλα το περιβαλλοντικό αποτύπωμα θα μειωθεί κατά 50% μέχρι το 2050».

Μάλιστα, αξιολογώντας την αμερικανική ατζέντα ο ίδιος υποστήριξε πως «αυτή είναι μια στρατηγική προσπάθεια, η οποία θα μπορέσει να παρέχει στους αγρότες τα εργαλεία που χρειάζονται για να είναι επιτυχείς στις παγκόσμιες αγορές», για να συμπληρώσει πως «έχουμε επίσης συνεχί επιγνώση των αναγκών της αγροτικής βιομηχανίας της Αμερικής, που θέλει να είναι περιβαλλοντικά, κοινωνικά και οικονομικά βιώσιμη για να διατηρήσουμε τη θέση μας ως ηγέτες στην παγκόσμια προσπάθεια κάλυψης της ζήτησης».

Απαξιούν οι Ευρωπαίοι για τα αμερικανικά αγροτικά προϊόντα

Στη συνέχεια χαρακτήρισε για ακόμα μια φορά ως προστατευτισμό την «απαξίωση των Ευρωπαίων για τα αγροτικά προϊόντα των ΗΠΑ» και ξεκαθάρισε πως αν δεν δεχτεί η ΕΕ να ισορροπήσει το εμπορικό ισοζύγιο των αγροτικών εμπορευμάτων με τις ΗΠΑ, διακινδυνεύει το να πυροδοτήσει έναν νέο κύκλο δασμολογικών «επιθέσεων». Μάλιστα συνέδεσε το μεγαλόπνοο σχέδιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης με μια νέα μορφή προστατευτισμού στον τομέα των τροφίμων που μπορεί να επιβληθεί από την ΕΕ.

Υπενθυμίζεται ότι η στρατηγική Από το Αγρόκτημα στο Πιάτο έχει σχεδιαστεί

Η αγροτική βιομηχανία των ΗΠΑ θέλει να είναι περιβαλλοντικά, κοινωνικά και οικονομικά βιώσιμη.

Η στρατηγική «Από το Αγρόκτημα στο Πιάτο» έχει σχεδιαστεί για να «μειώσει την απόσταση μεταξύ του αγροκτήματος και του καταναλωτή»

για να βελτιώσει τη βιωσιμότητα της ευρωπαϊκής υπαίθρου κατά τα επιχειρήματα της Κομισιόν, καθώς και να «μειώσει την απόσταση μεταξύ του αγροκτήματος και του καταναλωτή». Μαζί με το σχέδιο για τη βιοποικιλότητα, οι δύο στρατηγικές βρίσκονται στο επίκεντρο της Πράσινης Συμφωνίας της ΕΕ.

Ο Σόνι Περντιού εξέφρασε επίσης τις ανησυχίες του ότι οι αγρότες της Ευρωπαϊκής Ένωσης θα μείνουν χωρίς τα απαραίτητα εργαλεία, προειδοποιώντας ότι αυτό καθιστά τους αγρότες μη ανταγωνιστικούς.

«Όταν τα καινοτόμα εργαλεία αφαιρούνται από έναν αγρότη, η μόνη επιλογή είναι ο προστατευτισμός, ο οποίος δεν είναι υγιής για την Ευρώπη, τις ΗΠΑ ή οπουδήποτε αλλού στον κόσμο. Οι προστατευτικές στρατηγικές που μας περιβάλλουν μας οδηγούν στο παρελθόν, όχι προς τα εμπρός», είπε, προσθέτοντας ότι οι αγρότες χρειάζονται αυτά τα εργαλεία προκειμένου να ανταγωνιστούν με επιτυχία στην παγκόσμια στρατηγική. Ως εργαλεία Αμερικανός υπουργός εννοεί τα προϊόντα φυτοπροστασίας και θρέψης, που αναμένεται να περιοριστεί κατακόρυφα η χρήση τους στην Ευρώπη στο πλαίσιο της εν λόγω

στρατηγικής, ως το 2030.

Σύμφωνα με τον Σόνι Περντιού, δεν υπάρχει τρόπος να επιτευχθεί επισιτιστική ασφάλεια για έναν αυξανόμενο πληθυσμό με αυξανόμενες ανάγκες, εάν επιβληθούν πολιτικές που «περιορίζουν την ανάπτυξη και καταστρέφουν την καινοτομία», επισημαίνοντας ότι οι επιτυχίες της αμερικανικής γεωργίας οφείλονται στην έμφαση στις καινοτόμες τεχνικές.

Από την πλευρά του, ο υποτονικός Επίτροπος Γεωργίας της ΕΕ Γιάννουζ Βοϊτσεχόφκι υποστήριξε ότι η έμφαση στην ενίσχυση βραχύτερων αλυσίδων εφοδιασμού τροφίμων δεν συνεπάγεται νέους εμπορικούς φραγμούς. «Δεν είμαστε κατά του διεθνούς εμπορίου, χρειάζομαστε το διεθνές εμπόριο και ενδιαφερόμαστε να αυξήσουμε το διεθνές εμπόριο», είπε κατά τη διάρκεια του ίδιου διαδικτυακού σεμιναρίου.

«Η μείωση της ανάγκης για εισαγωγές δεν είναι προστατευτική», τόνισε ο Πολωνός αξιωματούχος. Σε απάντηση στην κριτική για την αγροτική πολιτική της Ευρώπης, ο κ. Βοϊτσεχόφκι στάθηκε στο ότι «το σύστημα αγροτικής παραγωγής της ΕΕ «πέρασε το τεστ» επιδεικνύοντας ανθεκτικότητα απέναντι στην κρίση της πανδημίας».